

Civil egerek, hatalmi macskák (transindex.ro, 2003. július 25.)

Ruzsa István

Csütörtök délután a főátorban a macska és az egér gerillaharca adta az előadás címét és az első megközelítést. Tanulságok: túlságosan tiszteljük a mindenkori hatalmat, a civil szféra pedig nincs válságban, csak ha mindig is abban volt.

A moderátor, Fórika Éva kérésére elsőként Cristian Parvulescu, a Pro Democratia alapítvány elnöke a civil társadalom közérthető definícióját vázolta: civil társadalom mindaz, ami nem az állam. Feladata pedig éppen az állam klasszikus vezető szerveinek ellensúlyozása. Ezt azonban nem végezheti igazán eredményesen egy olyan országban, amelyet a politikai kultúra hagyományai szerint az állampolgárnak az aktuális hatalommal szembeni tiszteletadása jellemez.

Az aktív polgári lét nálunk illúzió csupán, mondja Parvulescu, felsorolva azon, nemrég született törvényeket, amelyek által felkínált lehetőségeket az állampolgárok nem, vagy csak kis részben használták ki. A politikai közélet megújulása pedig csak a választási rendszer módosításával képzelhető el, mégpedig referendum általi szentesítéssel.

Hozzászokva a válsághoz

Stelian Tanase politikai elemző szerint nem mondhatjuk, hogy a civil társadalom ma válságban van, illetve csak olyan értelemben, hogy tulajdonképpen folyamatos válsághelyzetben működik. 1990-ben, a kezdetek idején hibás nézet alakult ki a civil társadalom szerepéről Romániában: e szerint feladata a hatalommal szembeni politikai ellenállás lenne.

A Demokratikus Konvenció kialakulása, működése ma már jól látható módon hibás mechanizmusokra épült: a pártok és a társadalmi szervezetek politikai szerepvállalása olyan konfúz állapot kialakulásához vezetett, amelyből utóbbiak mindenképp vesztesen kerültek ki. A társadalmi szervezetek érdekei egyébként létük természetéből fakadóan rendkívül változatosak, hiszen éppen a társadalom sokféleségét hivatottak leképezni.

Liviu Mihaiu (Academia Catavencu) a sajtó szerepéről beszélt. Feladata hármas: nyomásgyakorlás, informálás, és itt a vadkeleten az állandó gerillaharc is – jelentette ki. Ez utóbbi alapjában véve két formában jelentkezik: törvényszéki illetve utcai megjelenésben. Mihaiu bejelentése szerint kollegáival a jövő héten be fogják perelni az államelnöki hivatal, az információkhoz való szabad hozzáférést biztosító törvény megsértése miatt, illetve az ősz során egy utcai jellegű akciót is szerveznek majd, amelyre a jelenlevőket is meginvitálta.

A román és a magyar civil társadalom együttműködését

firtató kérdésre Parvulescu elmondta: felfogása szerint nincs különálló magyar és román civil társadalom. Ezek a szervezetek mind valamilyen, szűkebb vagy tágabb közösség érdekeinek képviselőit vállalják fel, ilyen szempontból tehát mindegyik specifikus, mindegyiknek a többihez hasonló módon megvan az értelme, és érdekei szerinti sajátossága. Hozzátette még: azon problémák ügyében, melyek ugyanúgy érintenek románokat, ahogy magyarokat is, az általa vezetett alapítványnál együtt dolgoznak románok és magyarok. Tanase még elmondta: a romániai civil társadalom, rétegzettségét, eredményességét tekintve, a számszerű adatokból is kiolvashatóan még nem érte el az 1938-as szintet sem.